

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Ευαγγελία Λούβη • Δημήτριος Χρ. Ξιφαράς

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ
www.patakis.gr

Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία

Γ' Γυμνασίου

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ευαγγελία Λούβη

Επίκ. καθηγήτρια του Παντείου Πανεπιστημίου

Δημήτριος Χρ. Ξιφαράς

Ιστορικός

ΚΡΙΤΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Άλκης - Νικόλαος Ρήγος

Αναπλ. καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου

Όλγα Καραγεώργου

Σχολική Σύμβουλος

Μάρκος Ρενιέρης

Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Κωνσταντίνα Κουτσοουρμούπα

Φιλολόγος

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αναστασία Κηρκίνη-Κούτουλα

ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Σύμβουλος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Δημήτριος Γιαννακόπουλος

Πάρεδρος ε.θ. Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ

«ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ - MULTIMEDIA A.E.»

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Εικόνα εξωφύλλου: Κωνσταντίνος Βολανάκης, *Τα εγκαίνια της διώρυγας της Κορίνθου* (1893),
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα.

Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:

«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Δημήτριος Γ. Βλάχος

Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.

Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο:

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Γυμνάσιο»

Leibniz-Institut für Bildungsmedien
Georg-Eckert-Institut
- Forschungsbibliothek -

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Αντώνιος Σ. Μπομπέτσας

Σύμβουλος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτές Επιστημονικοί Υπεύθυνοι Έργου

Γεώργιος Κ. Παλιός

Σύμβουλος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Ιγνάτιος Ε. Χατζηευστρατίου

Μόνιμος Πάρεδρος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

GR
H-56(4,2010)

Περιεχόμενα

Εισαγωγικό σημείωμα	7
---------------------------	---

Μέρος Πρώτο

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΜΟΝΕΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΕΩΣ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

1. Η εποχή του Διαφωτισμού	10
2. Η αμερικανική επανάσταση	14
3. Η έκρηξη και η εξέλιξη της γαλλικής επανάστασης (1789-1794)	16
4. Η τελευταία φάση της γαλλικής επανάστασης (1794-1799) και η εποχή του Ναπολέοντα (1799-1815)	20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821 ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΔΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

5. Ο ελληνισμός από τα μέσα του 18ου αι. έως τις αρχές του 19ου αι.	23
6. Τα επαναστατικά κινήματα των ετών 1820-1821 στην Ευρώπη	26
7. Η Φιλική Εταιρεία και η κήρυξη της ελληνικής επανάστασης στις παραδουνάβιες ηγεμονίες	28
8. Η εξέλιξη της ελληνικής επανάστασης (1821-1827)	30
9. Πρώτες προσπάθειες των επαναστατημένων Ελλήνων για συγκρότηση κράτους	33
10. Ελληνική επανάσταση και Ευρώπη	35
11. Τα επαναστατικά κύματα του 1830 και του 1848 στην Ευρώπη	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΝ 19ο ΑΙΩΝΑ

12. Η ωρίμανση της βιομηχανικής επανάστασης	41
13. Κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις της βιομηχανικής επανάστασης	44
14. Οι ενοποιήσεις της Ιταλίας και της Γερμανίας. Νέα εθνικά κράτη στα Βαλκάνια	46
15. Αποικιοκρατία και αποικιακοί ανταγωνισμοί	49
16. Εξελίξεις στην αμερικανική ήπειρο, στην Κίνα και στην Ιαπωνία	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΕΩΣ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ

17. Ο Ι. Καποδίστριας ως κυβερνήτης της Ελλάδας (1828-1831). Η ολοκλήρωση της ελληνικής επανάστασης (1829) ..	55
18. Από την άφιξη του Όθωνα (1833) έως την 3η Σεπτεμβρίου 1843	57
19. Από την 3η Σεπτεμβρίου 1843 έως την έξωση του Όθωνα (1862)	59
20. Από την έξωση του Όθωνα (1862) έως το κίνημα στο Γουδί (1909)	61
21. Το κρητικό ζήτημα (1821-1905)	64
22. Τα Βαλκάνια των αλληλοσυγκρουόμενων εθνικών επιδιώξεων	66
23. Η ελληνική οικονομία και κοινωνία κατά τον 19ο αιώνα	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ:

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 19ο ΑΙΩΝΑ

24. Επιστήμες και στοχασμός στον κόσμο τον 19ο αιώνα	72
25. Τέχνες και Γράμματα στον κόσμο τον 19ο αιώνα	74
26. Πνευματική ζωή, Γράμματα και Τέχνες στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα	77

Μέρος Δεύτερο

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ ΕΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ:

Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΟ ΓΟΥΔΙ (1909) ΕΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ (1913)

27. Το κίνημα στο Γουδί (1909)	82
28. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος πρωθυπουργός: η βενιζελική πολιτική της περιόδου 1910-1912	84
29. Οι βαλκανικοί πόλεμοι (1912-1913)	85
30. Η Ελλάδα και τα Βαλκάνια αμέσως μετά τους βαλκανικούς πολέμους	87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ:

Ο Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ (1914-1918)

31. Τα αίτια, η έκρηξη και τα μέτωπα του Α΄ Παγκόσμιου πολέμου	89
32. Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο – Ο Εθνικός Διχασμός	92

33. Η ρωσική επανάσταση	94
34. Η λήξη του Α΄ Παγκόσμιου πολέμου και οι μεταπολεμικές ρυθμίσεις	97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ:

Ο ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1919-1922)

35. Οι διεκδικήσεις της Αντάντ και της Ελλάδας στην Οθωμανική αυτοκρατορία	100
36. Ο ελληνισμός της δυτικής Μικράς Ασίας και του Πόντου	102
37. Το τουρκικό εθνικό κίνημα	104
38. Ο μικρασιατικός πόλεμος (1919-1922)	105
39. Εξελίξεις σε Ελλάδα και Τουρκία μετά τον μικρασιατικό πόλεμο	108

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ:

Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ (1919-1939)

40. Τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια, η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929 και η Μεγάλη Ύφεση	111
41. Κοινωνικές διαστάσεις της κρίσης του 1929	114
42. Πολιτικές διαστάσεις της κρίσης του 1929	116
43. Η Ελλάδα του Μεσοπολέμου. Η δικτατορία της 4ης Αυγούστου 1936	118
44. Το προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα κατά τον Μεσοπόλεμο	121

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ:

Ο Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

45. Τα προμηνύματα και τα αίτια του Β΄ Παγκόσμιου πολέμου	123
46. Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος	126
47. Η συμμετοχή της Ελλάδας στον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο	130
48. Κατοχή, Αντίσταση και Απελευθέρωση	132
49. Τα αποτελέσματα του Β΄ Παγκόσμιου πολέμου και η ίδρυση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών	135

Μέρος Τρίτο

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΩΣ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ:

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΩΣ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ

50. Η πολιτική διαίρεση της μεταπολεμικής Ευρώπης	138
51. Διπολισμός και Ψυχρός Πόλεμος	141
52. Το τέλος της αποικιοκρατίας και η ανάδυση του Τρίτου Κόσμου	144
53. Η κατάρρευση των λαϊκών δημοκρατιών και η μεταψυχροπολεμική Ευρώπη	147

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ:

Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΩΣ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 20ού ΑΙΩΝΑ

54. Ο εμφύλιος πόλεμος και τα κύρια προβλήματα της μετεμφυλιακής Ελλάδας (1944-1963) Ο κυπριακός αγώνας (1955-1960)	150
55. Όξυνση της πολιτικής κρίσης και η δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967 (1963-1974)	154
56. Η Ελλάδα από τη Μεταπολίτευση έως τις αρχές της δεκαετίας του '80 (1974-1981)	157
57. Η Ελλάδα κατά τη δεκαετία του '80 (1981-1989)	160
58. Η Ελλάδα στη μεταψυχροπολεμική εποχή (1989-2001)	163

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ:

ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

59. Οι κυριότεροι σταθμοί στις προσπάθειες ενοποίησης της Ευρώπης (1951-2001)	166
60. Η Ελλάδα και οι διαδικασίες ενοποίησης της Ευρώπης. Η Ελλάδα κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης	169

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ:

ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 20ό ΑΙΩΝΑ

61. Επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις στον κόσμο τον 20ό αιώνα	171
62. Τέχνες στον κόσμο τον 20ό αιώνα	174
63. Η ποίηση και η πεζογραφία στον κόσμο τον 20ό αιώνα	177
64. Τα Γράμματα στην Ελλάδα τον 20ό αιώνα	179
65. Οι Τέχνες στην Ελλάδα τον 20ό αιώνα	182

Ενδεικτική βιβλιογραφία	185
Γλωσσάριο	186
Πηγές εικονιστικού υλικού	187